

TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ELIKTRON TA'LIM RESURLARINI O'RNI

Nasibahon Soliyeva Alijonovna

*Andijon viloyati Xonobod shaxar XTB ga qarashli 1-umumiy o'rta ta'lim
maktabining Informatika va axborot texnologiyalari fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim samaradorligini oshirishda elektron ta'lim resurslarini o'rni haqida aytilgan.

Kalit so'zlar: Texnologiya, fan-texnika, innovatsion, tizim, axborot.

Mamlakatimizda olib borilayotgan tub islohatlar, fan-texnika va texnologiyalarning rivojlanishi hamda axborotlashgan jamiyatga o'tish talablari ta'lim strategiyasini o'zgarishiga olib kelmoqda. Uzluksiz ta'lim olishning yangi shakllari, jumladan zamonaviy o'qitish texnologiyalariga asoslangan tarmoqli, axborotli, masofaviy va innovatsion ta'lim texnologiyalari vujudga keldi. Axborot-kommunikatsion texnologiyalarga asoslangan yangi ta'lim turlarining paydo bo'lishiga asosiy sabab, jamiyatning turli tabaqalariga mansub kishilarga bilim berish, ularning malakasini muntazam oshirib borish va qayta tayyorlash vazifalarini muvaffaqiyatli hal etishda, sobiq ta'lim tizimining yillar davomida shakllangan an'anaviy usul va vositalarining imkoniyatlari chegaralanganligidadir. Bunday vaziyatda Oliy o'quv yurtlarining potensialiga tayangan holda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida uzluksiz ta'lim tizimini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Dars jarayoni samaradorligini oshirish hozirgi zamon pedagogikasining dolzarb masalasiga aylanib bormoqda. Texnika, texnologiya va ishlab chiqarishning jadal sur'atlar bilan rivojlanib borishi oliy ta'lim hamda akademik litsey va kasb-hunar kollejlarda ta'lim olayotgan talaba yoshlar oldiga shu rivojlanishga mos bo'lgan bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlarini taqozo qilmoqda. Talaba yoshlarga texnika va texnologiyalarning yangi yutuqlarini o'zlashtirish ko'nikmalarini hosil qilish uchun ularni o'qitish usullarini tubdan yangi pog'onaga qo'tarish zarurati davr talabi bo'lib qolmoqda. Bu muhim vazifani hal etishda kundalik turmushda jadal sur'atlar bilan kirib kelayotgan zamonaviy pedagogik va axborot — kommunikatsion texnologiyalar, elektron ta'lim resurslaridan keng foydalanish muhim rol o'ynashi muqarrardir. Hozirgi kunda sinovdan o'tgan maxsus axborot vositalari:

kompyuter texnikalari, audio va video vositalari qatoriga kelib qo‘shilgan elektron ta’lim resurslari, virtual stendlar, animatsiyali dasturlar vositasida dars mashg‘ulotlarini olib borish talabalar tomonidan dars mashg‘ulotlarini o‘zlashtirishlariga samarali natijalar berib borishi tayindir. Elektron ta’lim resurslari yordamida darslarni tashkil etish jarayoni, bunda talabalarning olayotgan bilimlarini na faqat eshitish, balki ko‘rish sezgilari orqali ham qabul qilishlari va tushunchalarning g‘oya va mazmunini chuqur anglab etishlariga samarali yordam beradi. Qator mualliflar tomonidan turli elektron o‘qitish vositalari yordamida mavzularning yoritilishni joriy etib borilayotganligi, bunda talabalarning bilim saviyalarining oshib borayotganligini bevosita ishonch hosil qilish mumkinki, bu usullarning yanada takomillashtirilishi, yuqori pog‘onaga olib chiqish kabi zaruratlar oldindan ko‘rib, shu yo‘sinda ta’lim va tarbiya jarayonini tashkil etish har bir rahbar hamda pedagogning dolzab vazifasi bo‘lishi talab etiladi. Bizning fikrimizcha, elektron ta’lim vositalaridan foydalanishda quyidagilarga alohida e‘tibor qaratish kerak bo‘ladi: – o‘quv materiallarga qo‘yiladigan uslubiy talabalarni ishlab chiqish; – animatsion dasturlardan foydalanish davomiyligini 25–30 minutdan oshirmaslik; – namoyish etilayotgan mavzuga doir tushunchalar o‘qituvchi va talabalar tomonidan ikki tomonlama aloqa tarzida muhokama etib borilishi; – namoyish etilib borilayotgan lavhalarning talaba tomonidan mustaqil ravishda qayta ishlab, yangi tushunchalarni shakllantirib borishiga erishish; – o‘qitish natijalarini baholash me‘zonlarini aniqlash. Ma’lumki, o‘quv jarayonida qo‘llaniladigan pedagogik va informatsion texnologiyalar bir necha turlarga bo‘linib, ulardan eng muhimi — kompyuter texnikasi vositalari

yordamida o‘qitishdir. SHundan kelib chiqib, elektron darslik, virtual stendlarga qo‘yilgan talablarni inobatga olgan holda, kimyo fanidan ma’ruzalar, laboratoriya ishlari, amaliy mashg‘ulotlarni elektron variantda ishlab chiqib, foydalanish maqsadga muvofiqdir. SHu bois kimyo fanidan elementlar davriy sistemasi va atom tuzilishi mavzulariga oid virtual lavhalarni keltirish mumkin.

Ta'lim jarayoniga ESMni kiritgan o'qituvchi raqamli axborotdan foydalanishning huquqiy normalari va axborotni himoya qilish masalalari kabi o'ziga xos jihatlarining muhimligini bilishi kerak.

Raqamli axborot va internet resurslaridan foydalanishning huquqiy asoslarini bilish zamonaviy o‘qituvchi uchun juda muhim, chunki u ham elektron resurslarning iste’molchisi, ham ularni ishlab chiquvchisi sifatida ishlay oladi. Masofaviy ta'lim texnologiyalari doirasida elektron materiallardan foydalangan holda o'qituvchi talabalarni mahalliy va global tarmoqlardan foydalangan holda ma'lumot almashishga jalb qiladi. O'qituvchi Internetdan qanday qilib qonuniy ravishda foydalanishi mumkinligini bilishi muhimdir; O'z ma'lumotlaringizni himoya qilish usullari qanday. U o'z talabalari bilan tarmoq aloqasini tushunarli qonuniy asosda qurishi, ularning e'tiborini muammoli masalalarga qaratishi va malakali axborot xatti-harakatlarining namunalarini ko'rsatishi kerak.

Foydalanilgan adaboyotlar:

1. Usmonov M. Interaktiv elektron o‘quv kurslar — o‘qitish faoliyatining yangi vositasi sifatida. //”Xalq ta’limi” jurnali, 2013, 5-son. Begimqulov U.SH. Pedagogik ta’limda zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. –T.: “Fan” 2007. Taylaqov N. I. Elektron darslik yaratishda qo‘yiladigan talablar.